

Tragopogon dubius

Stor haverrot

Klass: Magnoliopsida (tvåhjärtbladiga blomväxter), **Ordning:** Asterales (asterordningen), **Familj:** Asteraceae (korgblommiga), **Släkte:** *Tragopogon* (haverrötter), **Art:** *Tragopogon dubius* - stor haverrot Scop. **Synonymer:** *Tragopogon dubius ssp. major* (Jacq.) Vollm.

Kännetecken

Stor haverrot är en korgblommig, tvåårig växt med pålrot och grenig eller ogrenig, flerbladig stjälk. Bladen är hela, avsmalnande från en ganska bred, stjälsfattande bas till en utdragen, lång spets och liksom grenarna alldeles kala. Blomkorgarna har holkfjäll som är betydligt längre än blommorna. Blommorna är citrongula, alla tunglika, de yttre större än de inre. Korgskaften är starkt vidgade. Frukterna är taggiga och försedda med skaftad fjäderpensel. Stor haverrot skiljer sig från ängshaverrot *Tragopogon pratensis* på de förtjockade korgskaften, de långa holkfjällen och den mera citrongula blomfärgen. Blomningen sker normalt under slutet av juni och juli.

Utbredning och status

Stor haverrot är känd som bofast i Blekinge och på Gotland, från en respektive åtta lokaler (Visby (3), Bro (1), Västerhejde (2) Väskinde (1) och Sundre (1)). Den är även känd genom adventivfynd från Skåne, Göteborg, Skövde och Sundsvall. I övriga Norden finns det endast ett par osäkra fynd från Danmark. Artens huvudutbredning omfattar Syd- och Mellaneuropa (från norra Frankrike och centrala Ryssland söderöver), Mindre Asien och Kaukasus. Den är införd i bland annat Nordamerika. Till Sverige är den troligen från början inkommen med franskt gräsfrö.

Ekologi

Stor haverrot växer främst i torr gräsmark, ofta med tunt jordtäckte på kalksten. Bland följeväxterna på Gotland kan nämnas gotländsk haverrot *T. crocifolius* och knylhavre *Arrhenatherum elatius*. En del av de äldre förekomsterna är på ruderatmark.

Hot

Flertalet förekomster av stor haverrot är individfattiga och utgörs av vägkanter eller liknande och är genom läget utsatta för alla tänkbara störningar. Flera förekomster är i direkt anslutning till industriområden och bebyggelse och är därigenom hotade av exploatering.

Åtgärder

I samband med de komunalta översiktsplanerna i Visby och Karlskrona bör man ta hänsyn till lokalerna för stor haverrot. Skötseln bör anpassas så att den gynnar arten. Den bör övervakas av floraväktare.

Övrigt

Utländska namn – DK: Stor Gedeskæg.

Naturvård

Fridlysning: Fridlyst enligt Artskyddsförordningen (SFS 2007:845), enligt paragraf: 8. Bestämmelsen gäller hela landet

Litteratur

- Hylander, N. 1943. Die Grassameneinkömmlinge schwedischer Parke mit besonderer Berücksichtigung der *Hieracium silvaticiformia*. *Symb. Bot. Ups.* VII:1.
- Ingmansson, G. 1987. Massor av haverrot. *Rindi* 7: 60-66.
- Pedersen, A. 1961. Kurvblomsternes udbredelse i Danmark (ekskl. *Hieracium* og *Taraxacum*). *Bot. Tidsskr.* 57: 81-289.
- Petersson, J. 1996. Nyheter i Gotlands flora 1995. *Rindi* 16: 14-33.
- Petersson, J. 1997. Nyheter i Gotlands flora 1996. *Rindi* 17: 3-14.
- Samuelsson, G. 1921. Floristiska fragment. II. *Svensk Bot. Tidskr.* 15: 96-108.

Författare

Mora Aronsson & Lena Jonsell 1996. ©ArtDatabanken, SLU 2005.